

ШЕЛЬВАШЕНКО Г.В.

студентка 4-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету, м. Житомир

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ ЯК ГЛОБАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

Тероризм є однією з найгостріших проблем та загроз для світової спільноти початку XXI ст., що негативно впливає як на різні сфери суспільного життя всередині держави, так і на різні аспекти міжнародних відносин. Як свідчать факти, тероризм глобалізується, має місце тенденція до зростання терористичних проявів у всьому світі. Політичні, етнічні, екстремістські угруповання майже щоденно здійснюють акти тероризму, про які повідомляють засоби масової інформації.

Тероризм, як явище, нині дуже відрізняється від того, яким він був у часи перших кривавих акцій. Ті акції спрямовувалися насамперед на дестабілізацію суспільно-політичної ситуації у певній країні. Сьогодні ж тероризм є фактором не тільки внутрішньодержавного значення, а й (переважно) міждержавного [1].

Більше двох століть тому англійський громадський діяч і письменник Едмунд Берек назвав терористів “собаками пекла”. Але що нам тепер відомо про них? Хто вони, ці “собаки пекла”, звідки з’явилися? З якого коріння проросло це зловісне явище?

Термін “терор” (у перекладі з латинської – страх, жах), уперше ввели в політичний лексикон французькі жирондисти та якобінці. Вони ставили за мету «за допомогою залякування та наведення жаху» поставити на коліна кабінет міністрів короля Людовіка XVI. Однак було б не зовсім правильно вважати, що саме Франція стала країною, з якої “пси пекла” рушили кривавим маршем на інші терени. Тероризм народився значно раніше, ніж його почали так називати і замислюватися, як і чому він виник та якими можуть бути наслідки цього явища для світової цивілізації.

Першою терористичною групою в історії людства можна вважати секту сікаріїв, котра діяла в Палестині ще в 66 – 73 роках нашої ери. Ймення її походить від назви улюбленої зброї бойовиків угруповання – короткого меча (сіки). Його легко можна було сховати під одягом. Свої акції сікарії проводили головним чином під час масових зібрань. Вони вважали, що саме в неконтрольованому натовпі зручно завдавати смертельні удари, адже ніхто не зможе з певністю визначити, хто це зробив. “Темрява натовпу” була їхньою стихією. Головним об’єктом нападів сікаріїв ставали представники єгипетської та палестинської діаспори, які намагалися налагодити дружні стосунки з Римською імперією. Сікарії були затятими релігійними фанатиками. Вони мужньо витримували тортури, бо вірили, що після повалення ненависного ім режиму настане ера вищої справедливості [2].

Поняття тероризму та міжнародного тероризму сьогодні слід вважати поняттями синонімічними, тотожними. Аналіз останніх подій, пов’язаних з терористичними проявами, свідчить, що терористичні угруповання базуються по всьому світу й постійно намагаються розширити сферу своїх інтересів, які сягають вже геополітичного рівня.

В останні тридцять років міжнародний тероризм став особливо підступним, кривавим та безжальним. Вибухи в публічних місцях, поїздах, вокзалах, ресторанах, житлових будинках, захоплення літаків і морських лайнерів, Москва, Найробі, Оклахома-сіті, Лондон, Берлін, Мадрид... Майже не лишилося країни, де б не злітали в повітря авто, нашпиговані вибухівкою, викрадення та вбивства дипломатів, державних діячів, партійних лідерів. Виникають нові, незнані раніше види тероризму: повітряний, ядерний, біологічний, екологічний, інформаційний.

Розвиток сучасного міжнародного тероризму характеризується формуванням таких негативних явищ, як багатоплановість руйнівного впливу на різні сфери суспільного життя – політичну, економічну, соціальну, духовну, а також на національну безпеку: суспільну, державну, воєнну, інформаційну, тощо. На сучасному етапі тероризм із його політично вмотивованою насильницькою ідеологією становить серйозну небезпеку для світової спільноти та окремих держав, зокрема й для України [3].

Основними теророгенними чинниками за сучасних політичних та економічних змін є загальне зниження рівня моральності суспільних відносин, насамперед у молодіжному середовищі, правовий нігілізм, розшарування суспільства та загострення конфронтації, що уможливило радикалізацію настроїв у суспільстві тощо. Зазначене потребує вжиття значних зусиль з боку державної влади щодо зниження рівня конфліктності та локалізації середовища екстремізму та тероризму.

Міжнародне співтовариство усвідомлює небезпеку від міжнародного тероризму. У зв'язку з цим на міжнародному та регіональному рівні прийнято ряд конвенцій про протиправність різних проявів міжнародного тероризму. Прикладами таких правових актів є:

- Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден (Гаага, 1970 рік);
- Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації (Монреаль, 1971 рік);
- Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, що користуються міжнародним захистом, включаючи дипломатичних агентів (Конвенція ООН 1973 року);
- Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти цивільної авіації (1977)
- Конвенція про боротьбу із захопленням заручників (Нью-Йорк, 1979 рік);
- Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу (1980 рік);
- Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки морського судноплавства (1988 рік);
- Конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом (1997);
- Конвенція про боротьбу з фінансовим тероризмом (1999).

У 1994 році [Генеральна Асамблея ООН](#) прийняла «Декларацію про заходи з ліквідації міжнародного тероризму». Ряд заходів приймався також на двосторонній, багатосторонній міждержавній основі і на національному рівні. Після подій 11 вересня 2001 [Рада Безпеки ООН](#) заснувала Контртерористичний комітет - на підставі резолюції РБ ООН (2001р.). У подальшому повноваження комітету були підтверджені резолюцією 1624 (2005). Комітет здійснює міждержавну координацію і технічну допомогу країнам-учасникам у створенні найбільш ефективних систем в боротьбі з тероризмом [4].

Що ж стосується України, то ураховуючи реалії сьогодення, Україна активно підтримує світову антитерористичну коаліцію. Сьогодні у внутрішньому правовому полі України діє ціла низка законодавчих та підзаконних актів, які охоплюють найбільш вірогідні напрямки, де можна очікувати терористичних проявів. Таких актів налічується близько 150. Було прийнято Закон України «Про боротьбу з тероризмом» [5], Закони України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції про боротьбу з бомбовим тероризмом», «Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму», та інші нормативно-правові акти [6].

Отже, світ прийшов до розуміння: «Тероризм створює загрозу завжди і скрізь». Віднині людина, незалежно від її національності, кольору шкіри, віровизнання в жодному куточку світу не може почуватися в безпеці. Жодна країна (навіть наймогутніша) не в змозі захистити себе від терактів. Це вказує на те, наскільки світ є незахищеним перед тероризмом і підтверджує, що цю проблему потрібно всім країнам вирішувати спільно. У жодному разі не можна давати терористам відчуття, що вони здатні поставити на коліна весь світ. Для цього слід шукати шляхів більш ефективної співпраці різних країн на рівні спецслужб. Завдання заборони міжнародного тероризму об'єднало весь цивілізований світ.

Список використаних джерел:

1. Політологія для вчителя : навч. посіб. для студ. пед. ВНЗ / К. О. Ващенко [та ін.] ; заг. ред.: К. О. Ващенко, В. О. Корнієнко. – К. : Вид-во ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 406 с.
2. Міжнародний тероризм як глобальна проблема. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=41811>.
3. Державна політика у сфері протидії тероризму. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rdakalanchak.at.ua/_tbkp/lekcija.doc.
4. Барішніков Д. Н. [Міжнародний тероризм в умовах глобалізації](#). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.anthropology.ru / ru / texts / barishnikov / terror.html # n10>.
5. Про боротьбу з тероризмом : закон України від 16 березня 2014 р. № 638-15 // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 18.
6. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про боротьбу з бомбовим тероризмом : закон України від 29 листопада 2001 р. № 2855-14 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 10.